

Svet
Evropske unije

Bruselj, 31. oktober 2023
(OR. en)

14531/23

LIMITE

EDUC 396
DIGIT 232
JEUN 243
EMPL 504
SOC 710

Medinstitucionalna zadeva:
2023/0099(NLE)

DOPIS

Pošiljatelj:	Generalni sekretariat Sveta
Prejemnik:	Odbor stalnih predstavnikov/Svet
Zadeva:	Predlog priporočila Sveta o ključnih omogočitvenih dejavnikih uspešnega digitalnega izobraževanja in usposabljanja – sprejetje

1. Odbor za izobraževanje je navedeni predlog priporočila Sveta obravnaval na več sejah. Z besedilom zdaj soglašajo vse delegacije.
2. Odbor stalnih predstavnikov naj potrdi dogovor delegacij o priloženem besedilu ter besedilo predloži Svetu v odobritev in nato v objavo v Uradnem listu Evropske unije.

Predlog

Priporočilo Sveta

o ključnih omogočitvenih dejavnikih uspešnega digitalnega izobraževanja in usposabljanja

SVET EVROPSKE UNIJE –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije in predvsem členov 165 in 166 Pogodbe,

ob upoštevanju predloga Evropske komisije,

OB UPOŠTEVANJU NASLEDNJEGA:

1. V sklepih Evropskega sveta z dne 9. februarja 2023¹ je bilo poudarjeno, da bi bilo treba sprejeti odločnejše in ambicioznejše ukrepe, da bi se z izobraževanjem, usposabljanjem, izpopolnjevanjem in preusposabljanjem dodatno razvijale spretnosti, potrebne za zeleni in digitalni prehod, da se bo mogoče odzvati na izzive pomanjkanja delovne sile in preoblikovanja delovnih mest, tudi v smislu demografskih izzivov.

¹ EUCO 1/23.

2. Izobraževanje in usposabljanje sta ključna za bolj povezano, enakopravno, vključujočo, digitalno, trajnostno, konkurenčno, inovativno, zeleno in odporno Evropo ter za osebni razvoj in blaginjo državljanov, pa tudi za sposobnost prilagajanja in uspešnost na spreminjajočem se trgu dela ter aktivno in odgovorno državljanstvo. V tem okviru Resolucija Sveta o strateškem okviru za evropsko sodelovanje v izobraževanju in usposabljanju pri uresničevanju evropskega izobraževalnega prostora in širše (2021–2030)² spodbuja evropsko sodelovanje, da bi dodatno podprli razvoj sistemov izobraževanja in usposabljanja v državah članicah. Namen teh sistemov je zagotavljanje osebnega, socialnega in poklicnega razvoja vseh državljanov in državljanek ob spodbujanju demokratičnih vrednot, enakosti, socialne kohezije, aktivnega državljanstva in medkulturnega dialoga, kot tudi trajnostne gospodarske blaginje, zelenega in digitalnega prehoda ter zaposljivosti.
3. Zaradi pandemije COVID-19 je postalo jasno, da je treba izboljšati digitalno pripravljenost sistemov izobraževanja in usposabljanja v smislu odpornosti, pravičnosti, enakosti, kakovosti, vključevalnosti, dostopnosti in varnosti. Zaradi hitro napredujočih tehnoloških sprememb so potrebni na ljudi usmerjena digitalna preobrazba ter sistemi izobraževanja in usposabljanja, primerni za digitalno dobo. Kot odziv na te izzive je Komisija sprejela akcijski načrt za digitalno izobraževanje 2021–2027³. Namen akcijskega načrta je odpravljanje digitalnega razkoraka in neenakosti v izobraževanju in usposabljanju, poudarjeno pa je tudi, da lahko tehnologija omogoči dostopnejše, varnejše, prožnejše, posamezniku prilagojeno in na učeče se usmerjeno poučevanje in učenje.

² UL C 66, 26.2.2021, str. 1.

³ Dok. COM(2020) 624 final.

4. Pri prvi strateški prednostni nalogi iz akcijskega načrta (spodbujanje razvoja visokoučinkovitega digitalnega izobraževalnega ekosistema) je poudarjeno, da je treba krepiti digitalne zmogljivosti in odpornosti v sistemih izobraževanja in usposabljanja na usklajen in trajnosten način. V ta namen so bili v akcijskem načrtu opredeljeni omogočitveni dejavniki, kot so ustrezna infrastruktura, povezljivost in digitalna zmogljivost, ki so bili podrobneje opredeljeni v Sklepih Sveta o digitalnem izobraževanju v evropskih družbah znanja⁴.
5. Za učinkovito izvajanje teh omogočitvenih dejavnikov je potrebno ukrepanje, in to ne le s strani ministrstev za izobraževanje in usposabljanje. V zvezi s tem je Komisija opravila strukturiran dialog z državami članicami o digitalnem izobraževanju in spretnostih. Po ministrski razpravi na seji Sveta za izobraževanje, mladino, kulturo in šport novembra 2021 in ob upoštevanju dejstva, da je potreben vsevladni pristop, so države članice imenovalle svoje predstavnike v skupini nacionalnih koordinatorjev na visoki ravni, katerih naloga je, da v svojih državah zastopajo ustrezne oddelke, pristojne za različne vidike digitalnega izobraževanja, usposabljanja ter spretnosti (vključno z izobraževanjem, delom, digitalizacijo, kulturo, industrijo in financami). V rezultatih strukturiranega dialoga⁵ so poudarjeni številni skupni izzivi, s katerimi se srečujejo države članice pri digitalni preobrazbi svojih sistemov izobraževanja in usposabljanja, kar dokazuje potrebo po izmenjavi dobrih praks na ravni Unije.

⁴ UL C 415, 1.12.2020, str. 22.

⁵ Priloga 3 k delovnemu dokumentu služb Komisije, SWD(2023) 205 final.

6. Prvo načelo evropskega stebra socialnih pravic⁶določa, da ima „vsakdo [...] pravico do kakovostnega in vključujočega izobraževanja, usposabljanja in vseživljenjskega učenja, da lahko ohrani in pridobi znanja in spretnosti, ki mu omogočajo polno udeležbo v družbi in uspešno obvladovanje prehodov na trgu dela“. Pravica do izobraževanja, kot jo določa in varuje Listina Evropske unije o temeljnih pravicah, bi morala biti stalno zagotovljena. Prav tako so v priporočilu Sveta o vzpostavitvi evropskega jamstva za otroke⁷ države članice pozvane, naj pomoči potrebnim otrokom (tj. otrokom, ki jim grozi revščina ali socialna izključenost) zagotovijo učinkovit in brezplačen dostop do izobraževanja in šolskih dejavnosti.
7. V programu znanj in spretnosti za Evropo⁸ so opredeljeni ukrepi, ki posameznikom in podjetjem pomagajo pridobivati in uporabljati številnejše in boljše spretnosti s krepitvijo trajnostne konkurenčnosti in odpornosti za odzivanje na krize na podlagi spoznanj, pridobljenih v zvezi s pandemijo COVID-19. Resolucija Sveta o novem evropskem programu za izobraževanje odraslih za obdobje 2021–2030⁹ je usmerjena na možnosti formalnega, neformalnega in priložnostnega učenja za odrasle z vidika vseživljenjskega učenja.

⁶ UL C 428, 13.12.2017, str. 10.

⁷ Priporočilo Sveta (EU) 2021/1004 z dne 14. junija 2021 o vzpostavitvi evropskega jamstva za otroke (UL L 223, 22.6.2021, str. 14).

⁸ COM(2020) 274 final.

⁹ UL C 504, 14.12.2021, str. 9.

8. Vsi evropski državljani in državljanke bi morali imeti dostop do digitalnega izobraževanja, ki bi jim omogočalo razvoj znanja, spretnosti in kompetenc, potrebnih za dejavno udeležbo v današnjih vse bolj digitalnih družbah. V programu politike Digitalno desetletje do leta 2030¹⁰ je predstavljen načrt za vključujočo digitalno preobrazbo družbe in gospodarstva EU, usmerjeno na človeka, do leta 2030. To vključuje vzpostavitev okvira upravljanja in poročanja z državami članicami, da bi dosegli ustrezne cilje na ravni Unije za digitalno desetletje, kot je doseganje splošne povezljivosti (gigabitna širokopasovna povezava za vse in 5G povsod, tudi na podeželskih in oddaljenih območjih). Namen teh pobud je odpraviti obstoječe digitalne vrzeli v smislu povezljivosti in spretnosti s spodbujanjem ukrepov in uvedbo potrebnih blažilnih ukrepov. V zvezi s tem je v evropski deklaraciji o digitalnih pravicah in načelih za digitalno desetletje¹¹ iz leta 2022 poudarjeno, da je treba spodbujati in podpirati prizadevanja za opremljanje vseh ustanov za izobraževanje in usposabljanje z digitalno povezljivostjo, infrastrukturo in orodji.

¹⁰ Sklep (EU) 2022/2481 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. decembra 2022 o vzpostavitvi programa politike Digitalno desetletje do leta 2030 (UL L 323, 19.12.2022, str. 4).

¹¹ UL C 23, 23.1.2023, str. 1.

9. V navedenih pobudah je poudarjeno, da uspešno digitalno izobraževanje in usposabljanje pomeni ustvarjanje številčnejših in boljših priložnosti za učenje in poučevanje za vse v digitalni dobi. Zaradi digitalnih rešitev so postali sistemi izobraževanja in usposabljanja v Uniji v zadnjih letih dostopnejši. Digitalni viri lahko premostijo geografske delitve. Predvsem digitalne skupne dobrine¹² lahko prinesejo znatne koristi, kot so strateška avtonomija, nižji stroški in boljša preglednost. Vendar je treba v hitro razvijajočem se svetu stalno izboljševati učinkovitost in uspešnost izobraževanja in usposabljanja ter podpirati nove pristope k poučevanju in učenju, tudi z obstoječimi in novimi digitalnimi rešitvami. Poleg tega je bistveno, da učeči se razumejo delovanje temeljnih tehnologij ter razvijajo spretnosti in kompetence za ustvarjalno, varno, etično in odgovorno uporabo digitalnih tehnologij.
10. V Sklepih Sveta o digitalnem izobraževanju v evropskih družbah znanja¹³ je poudarjeno, da široka razširjenost digitalnih tehnologij in dostopa do interneta prinaša nove priložnosti za visokokakovostno in vključujoče izobraževanje in usposabljanje v Evropi. Digitalno izobraževanje kot sestavni del visokokakovostnega in vključujočega izobraževanja in usposabljanja lahko dopolnjuje poučevanje v živo ter prispeva k boljši dostopnosti izobraževalnih vsebin in pedagoških pristopov, socialni vključenosti in učinkovitemu pridobivanju kompetenc, pri čemer si je treba prizadevati za učni uspeh vseh posameznikov.

¹² „Digitalne skupne dobrine“ je koncept v razvoju, ki ga je mogoče na splošno opredeliti kot netekmovalne in neizključne digitalne vire, za katere so značilni skupna proizvodnja, vzdrževanje in upravljanje. Ti med drugim vključujejo odprtokodno programsko opremo, odprte podatke, odprte standarde, odprte knjižnice umetne inteligence in odprto vsebino.

¹³ UL C 415, 1.12.2020, str. 22.

11. Hkrati nove in nastajajoče tehnologije, kot je umetna inteligenca, hitro vstopajo v učna okolja, kar prinaša potencialne priložnosti in tveganja, kot so kibernetске grožnje. Zato je bistveno podpreti ustanove za izobraževanje in usposabljanje ter ustanove za neformalno učenje, pa tudi učitelje, mentorje in druge strokovne delavce v izobraževanju pri razvoju boljšega razumevanja takih orodij ter tega, kako jih je mogoče samozavestno in varno uporabljati v korist poučevanja in učenja. To vključuje ozaveščenost o posledicah, ki bi jih lahko imeli ustrezna zakonodaja Unije na digitalnem področju, kot bosta akt o umetni inteligenci¹⁴ in akt o digitalnih storitvah¹⁵, ter pobude, kot je evropska strategija za podatke¹⁶, na prakse poučevanja in učenja. Hkrati akcijski načrt Komisije za digitalno izobraževanje izboljšuje ozaveščenost o kibernetски varnosti med posamezniki, predvsem otroki in mladimi, ter organizacijami, še posebej MSP. Izobraževanje in usposabljanje ter ozaveščanje ne bodo le ščitili pred kibernetскими grožnjami, temveč tudi prispevali k razvoju in diverzifikaciji delovne sile na področju kibernetске varnosti, s čimer bodo dopolnjena prizadevanja pobude za akademije za kibernetске veščine.
12. Z vidika vseživljenjskega učenja je uporaba digitalnih tehnologij za izboljšanje dostopnosti in kakovosti poučevanja in učenja bistvenega pomena za vse ravni in vrste izobraževanja in usposabljanja, od vzgoje in varstva predšolskih otrok v celotnem primarnem in sekundarnem izobraževanju do poklicnega izobraževanja in usposabljanja, visokošolskega izobraževanja in učenja odraslih.

¹⁴ Dok. COM(2021) 206 final.

¹⁵ Uredba (EU) 2022/2065 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. oktobra 2022 o enotnem trgu digitalnih storitev in spremembi Direktive 2000/31/ES (Akt o digitalnih storitvah) (UL L 277, 27.10.2022, str. 1).

¹⁶ Dok. COM(2020) 66 final.

13. Svet je v več priporočilih izpostavil pomen vseh ravni in vrst izobraževanja in usposabljanja za okrevanje in pravičen prehod na digitalno in zeleno gospodarstvo. Tako je v priporočilu Sveta o poklicnem izobraževanju in usposabljanju (PIU) za trajnostno konkurenčnost, socialno pravičnost in odpornost¹⁷ predlagana prenovljena vizija politike Unije na področju poklicnega izobraževanja in usposabljanja, ki vključuje digitalizacijo navedenega področja in uporabo kombiniranega učenja, v priporočilu Sveta o vzpostavljanju povezav za učinkovito evropsko sodelovanje na področju visokošolskega izobraževanja¹⁸ pa je priznано, da so močne in medsebojno povezane visokošolske ustanove pomemben instrument za reševanje izzivov, povezanih z zelenim in digitalnim prehodom.
14. Poleg tega je priporočilo Sveta z naslovom Poti izpopolnjevanja: nove priložnosti za odrasle¹⁹ namenjeno zagotavljanju prožnih priložnosti nizkokvalificiranim odraslim, da bi lahko izboljšali svoje osnovne in nadaljnje spretnosti, vključno z digitalnimi kompetencami, pomembnimi za trg dela in aktivno udeležbo v družbi. To se v praksi uresničuje z izvajanjem izobraževanja in usposabljanja v ustreznih učnih okoljih, pri čemer ustrezno usposobljeni učitelji in mentorji uporabljajo metode poučevanja odraslih in izkoriščajo možnosti digitalnega učenja.

¹⁷ Priporočilo Sveta z dne 24. novembra 2020 o poklicnem izobraževanju in usposabljanju (PIU) za trajnostno konkurenčnost, socialno pravičnost in odpornost (UL C 417, 2.12.2020, str. 1).

¹⁸ Priporočilo Sveta z dne 5. aprila 2022 o vzpostavljanju povezav za učinkovito evropsko sodelovanje na področju visokošolskega izobraževanja (UL C 160, 13.4.2022, str. 1)

¹⁹ Priporočilo Sveta z dne 19. decembra 2016 z naslovom Poti izpopolnjevanja: nove priložnosti za odrasle (UL C 484, 24.12.2016, str. 1).

15. Učitelji in mentorji so tudi posebej pomembni akterji v tem procesu ter bi jih bilo treba obravnavati kot ključne in zaupanja vredne partnerje pri uspešni digitalni preobrazbi, saj so gonilna sila izobraževanja in usposabljanja²⁰. Kot taki morajo tesno sodelovati in biti zaproseni za mnenje pri sprejemanju digitalnih tehnologij, pa tudi opremljeni in opolnomočeni s potrebnimi spretnostmi in kompetencami za njihovo učinkovito uporabo. Potrebujemo podporo celovitega pristopa k začetnemu izobraževanju, uvajanju in stalnemu profesionalnemu razvoju. Priporoča se tudi vključitev pristopov kombiniranega učenja, vključno s tem, kako varno in etično delovati v digitalnih okoljih²¹. Poleg tega so digitalne kompetence izobraževalcev ter digitalna infrastruktura, orodja in viri ključnega pomena za krepitev poučevanja in učenja za trajnostnost²².
16. To priporočilo bi moralo kot odziv na dejstvo, da je potrebno dostopno, visokokakovostno in vključujoče digitalno izobraževanje in usposabljanje, obravnavati naslednje ključne omogočitvene dejavnike: (i) strateški pristop k digitalnemu izobraževanju in spretnostim; (ii) vsevladno usklajevanje in večdeležniško sodelovanje; (iii) krepitev zmogljivosti za ustanove za izobraževanje in usposabljanje, vodje ter učiteljsko in podporno osebje in (iv) na učinek usmerjene naložbe.
17. V tem priporočilu sta v celoti upoštevani načeli subsidiarnosti in sorazmernosti. Države članice se bodo v skladu s svojimi nacionalnimi okoliščinami odločile, kako bodo upoštevale to priporočilo –

²⁰ Sklepi Sveta o evropskih učiteljih in mentorjih za prihodnost (UL C 193, 9.6.2020, str. 11).

²¹ Priporočilo Sveta z dne 29. novembra 2021 o pristopih kombiniranega učenja za visokokakovostno in vključujoče primarno in sekundarno izobraževanje (UL C 504, 14.12.2021, str. 21).

²² Priporočilo Sveta z dne 16. junija 2022 o učenju za zeleni prehod in trajnostni razvoj (UL C 243, 27.6.2022, str. 1).

DRŽAVAM ČLANICAM PRIPOROČA, NAJ:

1. se po možnosti prek vsevladnega pristopa in z vključitvijo ključnih deležnikov dogovorijo o skladnih in doslednih nacionalnih ter, kadar je ustrezno, regionalnih strategijah ali strateških pristopih za digitalno izobraževanje ter spretnosti in kompetence, ki so razviti, dodatno okrepljeni ali posodobljeni na podlagi načel tega priporočila, ter spremljajo njihovo učinkovitost in učinek. Državam članicam se priporoča, naj pri izvajanju svojih strategij ali strateških pristopov:
 - a) celostno določijo ali pregledajo nacionalne cilje za ključne dejavnike, ki omogočajo prispevanje k digitalni preobrazbi sistemov izobraževanja in usposabljanja ter razvoju digitalnih spretnosti in kompetenc, ter zagotovijo njihov redni pregled in posodabljanje;
 - b) kadar je primerno, v okviru nacionalnih ciljev upoštevajo strateške prednostne naloge akcijskega načrta Komisije za digitalno izobraževanje 2021–2027; kadar je mogoče, na podlagi tega procesa prispevajo k nacionalnim časovnim načrtom, ki jih morajo države članice predložiti v okviru programa politike Digitalno desetletje do leta 2030;
 - c) izvajajo redne evalvacije učinka politik in praks na področju digitalnega izobraževanja, tudi na obiskovanje šole, učne izide, dostopnost in inkluzijo, enakost in dobrobit, z uporabo pristopa vseživljenjskega učenja ter razvijajo raziskave na te teme, pri tem pa se izogibajo dodatnim upravnim bremenom;

2. povečajo učinkovitost, uspešnost in odpornost politike digitalnega izobraževanja in usposabljanja s spodbujanjem sinergij in usklajevanja na vseh ravneh javne uprave ter prizadevanjem za vsevladni in večdeležniški pristop. Državam članicam se zlasti priporoča, naj:
- a) spodbujajo redne dialoge med različnimi deli vlade, vključenimi v zagotavljanje digitalnega izobraževanja in usposabljanja na ustreznih ravneh v skladu s strukturo nacionalnih sistemov izobraževanja in usposabljanja;
 - b) olajšajo strukturno vključevanje deležnikov in socialnih partnerjev pri oblikovanju politike digitalnega izobraževanja in usposabljanja, pri ustvarjanju učinkovitih rešitev za digitalno izobraževanje in standarde ter pri postopkih razvoja, izvajanja in evalvacije. Ustrezno pozornost bi bilo treba nameniti dejavni udeležbi tistih, ki nimajo formalnih predstavniških organov, kot so starši in učenci, ter vključevanju različnih socialno-ekonomskih, starostnih, sektorskih in teritorialnih ozadij;
 - c) spodbujajo trajnostno sodelovanje in izmenjavo z zasebnim sektorjem in ponudniki tehnologije, vključno s ponudniki tehnologije za izobraževanje, malimi in srednjimi podjetji ter zagonskimi podjetji, pri razvoju rešitev, ki odražajo vrednote in načela Unije, vključno z digitalno suverenostjo, skupno digitalno lastnino, interoperabilnostjo, standardizacijo, varnostjo, zasebnostjo podatkov, preglednostjo in pravicami intelektualne lastnine, pa tudi trajnostno rabo redkih virov in energije za digitalne namene, na primer s:
 - i) podpiranjem razvoja in preskušanja digitalnih izobraževalnih orodij in tehnologij, pa tudi raziskav o kakovosti, vključenosti, dostopnosti in vplivu rešitev digitalnega izobraževanja, vključno s tistimi, ki temeljijo na nastajajočih tehnologijah, kot so umetna inteligenca, potopitvene tehnologije, kot so virtualna resničnost, nadgrajena resničnost, razširjena resničnost, robotika, metaverzum in odprtokodne alternative za digitalna izobraževalna orodja;

- ii) spodbujanjem javno-zasebnih partnerstev za razvoj in uvajanje rešitev digitalnega izobraževanja, kadar je ustrezno;
 - d) sodelujejo pri vzajemnem učenju, izmenjavi praks in usklajevanju, tudi med različnimi področji politike, na evropski in mednarodni ravni, tako o priložnostih kot o tveganjih, ki jih predstavlja uporaba digitalnih naprav v izobraževanju, da bi našli skupne rešitve za transnacionalne izzive²³;
3. spodbujajo digitalno usposabljanje za vodje ter učiteljsko in podporno osebje ustanov za izobraževanje in usposabljanje ter krepitev njihovih zmogljivosti. Državam članicam se zlasti priporoča, naj:
- a) sprejmejo ustrezne ukrepe za podporo vsem učiteljem in učiteljskemu osebju pri vključevanju digitalnih tehnologij v svoje pedagoško delo, in sicer z uporabo digitalnih tehnologij za poučevanje, učenje in preverjanje, kadar bi to lahko imelo dodano vrednost, na način, ki ustreza starosti učencev. Ta podpora bi lahko na primer vključevala:
 - i) opolnomočenje učiteljev z njihovim vključevanjem v postopek odločanja o vključevanju digitalne opreme v poučevanje in učenje ter o izbiri, razvoju in ocenjevanju digitalnih izobraževalnih vsebin;
 - ii) spodbujanje uvajanja digitalne pedagogike v vse programe začetnega izobraževanja učiteljev za bodoče učitelje, podpiranje ponudnikov teh programov s potrebnimi viri in sredstvi v ta namen ter sodelovanje na ravni EU z izmenjavo dobrih praks glede razvoja, izvajanja in preverjanja izobraževalnih programov za digitalno pedagogiko za učitelje;

²³ Sklepi Sveta o podpiranju dobrobiti v digitalnem izobraževanju (UL C 469, 9.12.2022, str. 19).

- iii) dejavno spodbujanje aktivnih učiteljev in učiteljskega osebja k razvoju in nadgradnji svojih digitalnih spretnosti in kompetenc v okviru stalnega profesionalnega razvoja;
 - iv) zagotavljanje in priznavanje prožnih, dostopnih in inovativnih oblik digitalnega izpopolnjevanja, kot so spletno usposabljanje, kratki tečaji, ki lahko privedejo do pridobitve mikrodokazil, nacionalne in mednarodne izmenjave osebja in vzajemno učenje ter spodbujanje sodelovalnih projektov, mrež in skupnosti za prakso in raziskave;
 - v) izmenjavo dobrih praks in izkušenj na področju digitalne pedagogike prek programov in pobud na nacionalni ravni in ravni EU, kot so učiteljske akademije Erasmus+;
 - vi) upoštevanje dejstva, da je v procesu poučevanja in učenja treba zagotoviti digitalno dobrobit, ter oblikovanje podpornih digitalnih pristopov in okolij za poučevanje in učenje za vse ravni in vrste izobraževanja in usposabljanja, ob upoštevanju tveganja prekomerne uporabe in zlorabe digitalnih tehnologij;
- b) spodbujajo ustanove za izobraževanje in usposabljanje k pospeševanju digitalne preobrazbe izobraževanja in usposabljanja, na primer:
- i) s spodbujanjem krepitve zmogljivosti ter uporabe nacionalnih, pa tudi evropskih okvirov in orodij za samoocenjevanje, kot so SELFIE (orodje za samoocenjevanje, namenjeno pomoči šolam pri vgrajevanju digitalnih tehnologij v poučevanje, učenje in preverjanje, ki temelji na okviru DigCompOrg za vodstvene delavce šol), SELFIEforTEACHERS (ki temelji na okviru DigCompEdu), SELFIE za učenje na delovnem mestu ter HEInnovate (orodje za samoocenjevanje za visokošolske ustanove), za opredelitev institucionalnih potreb in ciljev za digitalno preobrazbo in izpopolnjevanje;

- ii) z upoštevanjem meril glede ključnih omogočitvenih dejavnikov digitalnega izobraževanja in usposabljanja v notranje in zunanje postopke zagotavljanja kakovosti za ustanove za izobraževanje in usposabljanje;
- iii) s pomočjo vodjem ustanov za izobraževanje in usposabljanje pri izvajanju digitalne preobrazbe, tudi z zagotavljanjem stalnega svetovalnega dela, podpore in profesionalnega razvoja;
- iv) s spodbujanjem na dokazih temelječega širjenja dobrih praks s priznavanjem ustanov – zgodnjih uporabnic, ki so izboljšale poučevanje in učenje z inovacijami in digitalnimi tehnologijami, ter podpiranjem medsebojnih izmenjav;
- v) s spodbujanjem stalnega dialoga med ustanovami za izobraževanje in usposabljanje ter industrijo o potrebah in priložnostih v zvezi z razvojem in usposabljanjem, izmenjavo izkušenj in zagotavljanjem povratnih informacij o izdelkih in tehnologijah, ki se uporabljajo pri poučevanju in učenju;
- vi) z zagotavljanjem, da ima vsaka šola dostop do tehničnih in pedagoških digitalnih podpornih storitev, da učiteljem in učencem pomagajo izbrati, učinkovito uporabljati, upravljati in vzdrževati digitalne naprave in orodja za poučevanje, učenje in preverjanje s poudarkom na njihovi pedagoški uporabi;
- vii) s sprejemanjem celovitih ukrepov za obravnavo kibernetске varnosti v vseh ustanovah za izobraževanje in usposabljanje, spodbujanjem vseh delavcev v vzgoji in izobraževanju k opravljanju usposabljanja iz kibernetске varnosti, ozaveščanjem učencev in njihovih družin o kibernetски varnosti ter vzdrževanjem strogih varnostnih politik in kontrol dostopa ob popolnem izkoriščanju sodobnih tehnoloških rešitev, kot sta kriptografija in avtentikacija;

4. spodbujajo pravične in na učinek usmerjene naložbe v visokokakovostno, odporno in vključujoče digitalno izobraževanje in usposabljanje. Državam članicam se zlasti priporoča, naj:
- a) povečajo učinkovitost in učinek porabe za povezljivost, opremo, infrastrukturo, digitalna orodja in vsebine, na primer:
 - i) z usklajevanjem postopkov javnega naročanja v skladu z nacionalnimi okoliščinami, da se po možnosti izkoristi ekonomija obsega, pri tem pa omogočati prožnost v zvezi s specifičnimi potrebami ustanov za izobraževanje in usposabljanje, ter ob upoštevanju dejstva, da je treba zagotoviti trajnostnost in dostopnost za invalide; s prostovoljnim sodelovanjem na ravni EU glede standardov in specifikacij, ki se lahko uporabijo pri zadevah, kot je javno naročanje na področju digitalnega izobraževanja;
 - ii) s podpiranjem odgovornega in trajnostnega zagotavljanja digitalnih izdelkov in storitev, pa tudi njihovega vzdrževanja, obnavljanja in posodabljanja, v skladu z načelom, da se ne škoduje bistveno;
 - iii) z razmislekom o alternativnih pristopih k naložbam, vključno z javno-zasebnimi partnerstvi, programi donacij in obnovo rabljene opreme, ob upoštevanju zahtev glede združljivosti programske in strojne opreme, pa tudi prevajanjem in ponovno uporabo, kadar je primerno, digitalnih izobraževalnih vsebin iz drugih držav članic;
 - iv) z omogočanjem prilagojene podpore, strokovnega znanja in izkušenj, na primer v obliki javno-zasebnih partnerstev, svetovalnih organov ali usmerjevalnih/posredovalnih mehanizmov, da bi ustanovam za izobraževanje in usposabljanje omogočili izbiro ustreznih digitalnih izobraževalnih rešitev, prilagojenih njihovim potrebam pri poučevanju in učenju, ki strateško obravnavajo digitalno varnost, dostopnost, zasebnost podatkov in digitalno dobrobit;

- v) zagotavljanjem, da naložbe v novo digitalno opremo, infrastrukturo, orodja in vsebine spremlja ustrezno usposabljanje;
 - vi) spodbujanjem uporabe rešitev z odprtimi kodami, odprtimi vsebinami ali odprtimi podatki in digitalnih skupnih dobrin na splošno, kar prispeva k njihovu razvoju v digitalni praksi in k boljši zaščiti javnih vrednot, suverenosti in trajnosti digitalnih virov v izobraževanju.
- b) omogočijo enak dostop za vse učence z zagotovitvijo ustreznih naložb v:
- i) visokohitrostno internetno povezljivost, da bi v vseh ustanovah za izobraževanje in usposabljanje dosegli 100-odstotno gigabitno ali hitrejšo internetno povezljivost ter odpravili teritorialne in socialno-ekonomske vrzeli z uporabo različnih tehnologij, vključno s širokopasovnimi povezavami, optičnimi vlakni, 5G in satelitsko tehnologijo, v skladu s cilji na ravni Unije za program politike Digitalno desetletje 2030;
 - ii) nadgradnjo digitalne opreme v učilnicah, da bodo imeli vsi učitelji in učiteljsko osebje dostop do osebnih naprav (namizni, prenosni ali tablični računalnik) in bodo lahko obogatili svojo pedagoško prakso, ter v redno servisiranje in vzdrževanje vseh naprav, v skladu s pravili o varstvu podatkov;
 - iii) vzpostavitev učnih okolij na področju naravoslovja, tehnologije, inženirstva, umetnosti in matematike (STEAM), ki lahko z interdisciplinarnim pristopom spodbujajo digitalno pedagogiko;
 - iv) zagotavljanje, da imajo vsi učenci na primarni in sekundarni ravni, zlasti najbolj ranljivi in prikrajšani²⁴, dostop, kadar koli je to primerno glede na njihovo starost, do osebne naprave, ki ustreza njihovim posebnim potrebam, ter v redno servisiranje in vzdrževanje vseh naprav, v skladu s pravili o varstvu podatkov;

²⁴ Na primer osebe, ki živijo na podeželskih in oddaljenih območjih ali v najbolj oddaljenih regijah, osebe iz socialno-ekonomsko prikrajšanih ali marginaliziranih skupin ter invalidne osebe.

- v) razvoj dostopnih, nadgradljivih, prilagodljivih in visokokakovostnih digitalnih izobraževalnih vsebin, ki so v skladu z izobraževalnimi programi in dobrimi pedagoškimi praksami, ter digitalizacijo gradiva za poučevanje in učenje, kadar ima dodano vrednost;
- vi) uvajanje in vključevanje ustreznih centraliziranih storitev, tudi z rešitvami v oblaku, kot so sistemi za virtualno učenje in vodenje administracije (vključno z orodji za varno komunikacijo in sodelovanje, odložišči izobraževalnih vsebin, vodenjem razreda in digitalnim preverjanjem), v vse ustanove za izobraževanje in usposabljanje ob zagotavljanju njihove standardizacije in interoperabilnosti ter zasebnosti in varnosti podatkov;
- vii) zagotavljanje vključujočega izobraževanja z zaščito dostopnosti digitalnih izobraževalnih vsebin in tehnologij za invalidne učence in učitelje ter zagotavljanje specializirane opreme in rešitev za učence s posebnimi učnimi potrebami ob upoštevanju obstoječe zakonodaje Unije o dostopnosti, zlasti direktiv (EU) 2016/2102²⁵ in (EU) 2019/882 Evropskega parlamenta in Sveta²⁶.

²⁵ Direktiva (EU) 2016/2102 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. oktobra 2016 o dostopnosti spletišč in mobilnih aplikacij organov javnega sektorja (UL L 327, 2.12.2016, str. 1).

²⁶ Direktiva (EU) 2019/882 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. aprila 2019 o zahtevah glede dostopnosti za proizvode in storitve (UL L 151, 7.6.2019, str. 70).

5. skupini na visoki ravni za izobraževanje in usposabljanje zaupajo nalogo usmerjanja ključnih strateških tem, obravnavanih v tem priporočilu. To bo potekalo predvsem v razpravah ter z redno izmenjavo informacij in zagotavljanjem smernic o strateških vprašanjih²⁷, povezanih s ključnimi dejavniki, ki omogočajo uspešno digitalno izobraževanje in usposabljanje. Skupina na visoki ravni bi morala prejemati podporo in se po potrebi opirati na strokovno znanje, tudi s strani delovne skupine za digitalno izobraževanje: učenje, poučevanje in preverjanje (DELTA) ter drugih strokovnih skupin v drugih sektorjih, kot je odbor za digitalno desetletje, da bi gradili na horizontalnem medsektorskem pristopu. Teme, ki jih je treba obravnavati, bi lahko napovedali v zaporednih 18-mesečnih političnih programih.

POZDRAVLJA NAMERO KOMISIJE, DA:

6. spodbuja izmenjavo dobrih praks, kolegialno učenje in sodelovanje z deležniki v zvezi z digitalnim izobraževanjem in usposabljanjem. Komisija namerava zlasti:
- a) omogočati izmenjave dobrih praks, razvoj mrež in vzajemno učenje med državami članicami, oblikovalci politik, zaposlenimi na področju izobraževanja in usposabljanja ter deležniki iz zasebnega in javnega sektorja v okviru obstoječih orodij, platform in skupnosti (delovna skupina za digitalno izobraževanje: učenje, poučevanje in preverjanje (DELTA), evropski digitalni podporni center SALTO, evropska platforma za šolsko izobraževanje, vključno s skupnostjo eTwinning, elektronska platforma za izobraževanje odraslih v Evropi (EPALE), platforma Boljši internet za otroke in projekti Instrumenta za tehnično podporo), tudi s spodbujanjem evropskega vozlišča za digitalno izobraževanje kot glavne vstopne točke za digitalno izobraževanje in usposabljanje v Uniji;

²⁷ Takšna vprašanja bi lahko med drugim vključevala preverjanje in certificiranje digitalnih spretnosti in kompetenc, zahteve glede kakovosti orodij in vsebin digitalnega izobraževanja ali vključevanje umetne inteligence v izobraževanje in usposabljanje, tudi z informatiko in računalniškim razmišljanjem.

- b) spodbujati sodelovanje z deležniki, vključno s ponudniki programske in strojne opreme, na področju digitalne infrastrukture in orodij ter njihove trajnostne uporabe v izobraževanju in usposabljanju, hkrati pa spodbujati vrednote in načela Unije v zvezi z zasebnostjo, varstvom podatkov, interoperabilnostjo in pravicami intelektualne lastnine, ob upoštevanju potrebe po zaščiti avtonomije ustanov za izobraževanje in usposabljanje;
 - c) krepiti mednarodno sodelovanje glede ključnih omogočiteljskih dejavnikov digitalnega izobraževanja, spretnosti in kompetenc;
7. podpira digitalno usposabljanje vodstvenih delavcev ter učiteljskega in podpornega osebja ustanov za izobraževanje in usposabljanje. Komisija namerava zlasti:
- a) v okviru programa Erasmus+ podpirati mobilnost, da bi se vodstveni delavci ter učiteljsko in podporno osebje ustanov za izobraževanje in usposabljanje izpopolnjevali v uporabi digitalnih tehnologij pri poučevanju, učenju in administraciji, tudi glede na hitro spreminjajoče se zmogljivosti nastajajočih tehnologij;
 - b) promovirati orodja, kot sta DigCompEdu in SELFIEforTEACHERS, jih po potrebi posodablja ter podpirati sodelovanje pri razvoju in izvajanju tečajev digitalne pedagogike v okviru začetnega izobraževanja in stalnega profesionalnega razvoja učiteljev;
 - c) spodbujati uvajanje etičnih smernic o uporabi umetne inteligence in podatkov pri poučevanju in učenju za izobraževalce, da bi učiteljem na primarni in sekundarni stopnji pomagali učinkovito vključevati umetno inteligenco in podatke v šolsko izobraževanje, ter se opirati na te smernice pri reševanju problema posledic zlorabe nastajajočih tehnologij, kot je generativna umetna inteligenca, in preprečevanju takšnih tveganj.

8. podpira v učinek usmerjene naložbe v infrastrukturo in storitve digitalnega izobraževanja in usposabljanja z nacionalnim financiranjem in financiranjem Unije ter okrepi dokazno podlago o učinkovitosti in uspešnosti politik in orodij za digitalno izobraževanje. Komisija namerava zlasti:
- a) podpirati naložbe držav članic v bistveno infrastrukturo za digitalno izobraževanje (vključno s povezljivostjo, opremo, orodji in digitalnimi vsebinami) s financiranjem Unije ter okrepiti povezave med obstoječimi politikami ter instrumenti in programi financiranja Unije ter nacionalnimi in regionalnimi strategijami in strateškimi pristopi za digitalno izobraževanje in digitalizacijo šol;
 - b) glede na hiter tehnološki razvoj v sodelovanju z državami članicami in deležniki podpirati razvoj smernic in zahtev glede kakovosti za dostopne, dobro zasnovane in visokokakovostne digitalne izobraževalne vsebine ter virtualna učna okolja in orodja (kot so samostojni sistemi in aplikacije za upravljanje učenja, vključno z odprtokodnimi rešitvami), da bi pomagali sistemom izobraževanja in usposabljanja pri sistematični evalvaciji njihove kakovosti, varnosti, verodostojnosti, zanesljivosti, koristnosti in vključevalnosti. Takšne smernice in zahteve glede kakovosti naj bi države članice uporabljale prostovoljno;
 - c) spodbujati države članice, naj sodelujejo pri ustvarjanju digitalnih skupnih dobrin na področju izobraževanja in usposabljanja, in sicer s podpiranjem in olajševanjem dejavnega sodelovanja med državami članicami pri spodbujanju rešitev z odprtimi kodami, odprtimi vsebinami ali odprtimi podatki s skupnim upravljanjem in upravljanjem z več deležniki;
 - d) podpirati države članice in ponudnike tehnologije pri obravnavanju izzivov na področju standardizacije in interoperabilnosti, povezanih z digitalnimi izobraževalnimi platformami in storitvami na različnih ravneh in v različnih vrstah izobraževanja in usposabljanja;

- e) izboljšati usklajevanje raziskav, spodbujati na dokazih temelječe širjenje dobrih praks ter prek programov Obzorje Evropa, Digitalna Evropa in Erasmus+ podpirati raziskave, razvoj in uvajanje digitalnih rešitev za poučevanje, učenje in preverjanje ter preskušanje njihovega učinka na izboljšanje učnih izidov in pravičnosti;
- f) podpirati države članice pri njihovih prizadevanjih za učinkovito, varno in vključujočo uporabo umetne inteligence in generativne umetne inteligence v izobraževanju in usposabljanju, tudi s spodbujanjem okrepljenega evropskega sodelovanja in zagotavljanjem ustreznih smernic, na primer o pismenosti na področju umetne inteligence ter kritični in samozavestni uporabi umetne inteligence;
- g) podpirati države članice pri razvoju učinkovitih in uspešnih politik digitalnega izobraževanja z izboljšanjem dokazne podlage, evalvacije in analize teh politik, na primer prek učnega laboratorija za naložbe v kakovostno izobraževanje in usposabljanje ter zagotavljati ciljno usmerjene smernice in tehnično podporo prek Instrumenta za tehnično podporo;
- h) olajšati izmenjave o nacionalnih pristopih in dobrih praksah glede učinkovitega javnega naročanja digitalne opreme in infrastrukture za ustanove za izobraževanje in usposabljanje prek mreže nacionalnih svetovalnih služb za digitalno izobraževanje in drugih ustreznih kanalov;
- i) podpirati digitalno preobrazbo dokazil o izobraževanju in usposabljanju v državah članicah, zlasti z nadaljnjim uvajanjem infrastrukture za evropska digitalna potrdila za učenje;

9. izboljša preglednost in oceni napredek pri izvajanju digitalnega izobraževanja in usposabljanja. Komisija namerava zlasti:
- a) prispevati k pridobivanju primerjalnih podatkov o ključnih omogočitvenih dejavnikih za digitalno izobraževanje in usposabljanje po vsej Uniji z izvedbo raziskave o digitalnem izobraževanju v Evropi v državah članicah vsaka tri leta, in sicer na podlagi pregleda „Evropska raziskava šol: IKT v izobraževanju”, da bi do leta 2025 zbrali prvi celovit sklop podatkov;
 - b) spremljati, po možnosti z uporabo obstoječih orodij za spremljanje, in poročati o napredku pri ključnih omogočitvenih dejavnikih za digitalno izobraževanje in usposabljanje, upoštevajoč strategije in strateške pristope držav članic, v strateškem okviru za evropsko sodelovanje na področju izobraževanja in usposabljanja, kot je Pregled izobraževanja in usposabljanja, in se pri tem izogibati dodatnim upravnim bremenom;
 - c) podpirati udeležbo držav članic v mednarodnih raziskavah, ki zagotavljajo primerjalne podatke o stanju pripravljenosti učiteljev za digitalno izobraževanje, zlasti v mednarodni raziskavi OECD o poučevanju in učenju;
 - d) najpozneje v petih letih po sprejetju tega priporočila pregledati napredek pri njegovem izvajanju in poročati Svetu.

V Bruslju,

Za Svet

predsednik/predsednica
